

panoràmica

L'escola ha de preparar per a la innovació

Tony Wagner és el principal investigador de l'Institut de Polítiques d'Aprenentatge dels Estats Units. Participa com a divulgador educatiu en conferències internacionals i és autor d'èxit en l'àmbit de la innovació educativa. Va ser mestre d'escola, director d'escola i professor universitari. És doctor en Educació i va ser fundador i codirector del grup Lideratge per al Canvi de la facultat d'educació de la Universitat Harvard, així com assessor expert al Laboratori d'Innovació de la mateixa universitat. Entre els seus llibres destaquen "best-sellers" educatius com "La bretxa del rendiment escolar" (2008), "Creant innovadors: la formació dels joves que canviaran el món" (2012) o "A prop de l'èxit. Preparant els nostres joves per a l'era de la innovació" (2016).

És necessari educar les habilitats pròpies d'una ciutadania activa i informada, preparada per a un aprenentatge permanent

per Ana Moreno Salvo

ENTREVISTA A TONY WAGNER

Vostè ha dedicat tota la vida a millorar l'educació. En el seu llibre, "The Global Achievement Gap", planteja que el sistema educatiu actual s'ha quedat obsolet i no necessita una reforma, sinó reinventar-se. Ens podria comentar a què es refereix?

Quan vaig ser conscient de la preocupació dels empresaris i d'altres per la manca de competències dels joves, vaig voler intentar entendre quines habilitats eren importants en diferents entorns de treball i també per a la ciutadania. Vaig començar a entrevistar una gran varietat d'executius, des d'Apple fins a Unilever, passant per l'exèrcit, líders cívics i educadors universitaris. I vaig comprendre que, fins i tot, els estudiants que es graduen a les nostres millors escoles no tenen les habilitats que aquestes persones em deien que eren fonamentals. La bretxa de rendiment global és la bretxa entre allò que les nostres millors escoles ensenyen i avaluen i allò que els estudiants necessiten per treballar, aprendre i ser ciutadans.

Quines serien les "competències de supervivència" per al segle XXI que vostè va identificar ja fa 12 anys? Continuen vigents actualment?

Les set habilitats de supervivència van sorgir de les entrevistes. En totes vaig sentir el mateix tipus de coses: la capacitat de fer bones preguntes, el pensament crític necessari per poder fer-les, la capacitat de comunicar-se eficaçment, la capacitat de prendre la iniciativa, etc. Algunes es van pensar per a educar un gran nombre de persones amb poques habilitats bàsiques. Altres eren suposadament per als joves que van a la universitat i que se suposa que és una mena de coneixement superior. Però el problema és que cap d'aquestes habilitats s'ensenya als nens, ni al nivell més bàsic ni als nivells avançats.

Bretxa de rendiment: diferència entre allò que s'ensenya a les escoles i allò que els estudiants necessiten

El fet que es pugui avaluar amb preguntes d'opció múltiple, puntuades per ordinador, fa que les habilitats que més importen no s'avaluïn. No podem avaluar el pensament crític o la creativitat o la imaginació o la iniciativa o el bon caràcter, per exemple. Simplement, no es prepara tots els estudiants per al treball, l'aprenentatge i la ciutadania del segle XXI.

Precisament, l'any passat es va publicar un article al "Journal of the World Economic Forum" sobre aquestes set "habilitats de supervivència", la seva rellevància i importància. Ara bé, faria alguna cosa diferent si tornés a escriure-ho? En aquell moment no vaig parlar gaire de les qualitats del caràcter, perquè vaig suposar que no eren noves. Fa milers d'anys que ensenyem la importància de certes qualitats del caràcter, sigui a través de sistemes filosòfics, religiosos o ètics, de la importància de l'empatia, de pensar amb cura en les conseqüències dels nostres actes en les altres persones, etc. Si hagués de reescriure el llibre, sens dubte parlaria de l'educació del caràcter o

de l'educació cívica, perquè cada cop tinc més clar que alguns nens creixen sense cap mena de base moral i cada cop hi ha més joves que no van a cap església o sinagoga. Així que crec que l'escola ha de parlar d'aquests principis ètics universals que són comuns a totes les grans religions i sistemes filosòfics, esperar que els nens es comportin a un nivell superior i ensenyar-los a resoldre els conflictes de manera pacífica. Pots anomenar-les habilitats per a la vida si ho vols, són coses sobre les quals escriuria més.

Ens podria explicar com educar per a la innovació, per què és tan important i què hem de canviar a l'escola per fer-ho amb eficàcia?

Després d'escriure el llibre, vaig continuar parlant amb líders de molts entorns diferents i vaig comprendre que hi havia una ràpida evolució en el que s'ha anomenat una economia del coneixement. Peter Drucker va encunyar aquest terme el 1969, fa més de 50 anys. La idea de l'economia del coneixement és que tens un avantatge competitiu si saps més que la persona que està al teu costat. I

com més saps, més gran és el teu avantatge competitiu. El coneixement ha esdevingut una mercaderia. Al món simplement ja no li importa quant saben els nostres fills, perquè Google ho sap tot. El que li importa al món és el que els nostres fills poden fer amb el que saben. I això és un canvi profund, perquè simplement no sabem com fer-ho. Bé, sabem com fer-ho, però no estem ensenyant habilitats com la creativitat o la resolució creativa de problemes, per citar-ne algunes.

Quan vaig començar a veure que realment teníem una economia de la innovació, calia entendre què era la innovació. I vaig descobrir que realment hi ha dos tipus molt diferents d'innovació: un consisteix a donar vida a noves possibilitats. Pensem en l'iPhone, per exemple. Aquest és el tipus d'alta tecnologia de què la gent parla molt. Però hi ha un altre tipus d'innovació, menys glamurosa, potser, que és igual d'important, si més no, que aquests avenços tècnics. I és la capacitat de resoldre problemes locals i globals, de forma creativa, ja sigui al govern, en organitzacions amb

ànim de lucre o sense, en un país en desenvolupament o en un país desenvolupat. Totes aquestes coses realment creen esferes d'oportunitat per als joves que estan degudament preparats per a fer contribucions significatives i guanyar-se la vida molt bé. Així que el resultat és que cada cop hi ha més empresaris a qui no els importa si un jove va o no a la universitat. Quan Google va començar, van dir: d'acord, trobarem les persones més intel·ligents del món. Com ho farem? Triarem aquells que tinguin les millors puntuacions en els exàmens i les millors notes, i els entrevistarem amb preguntes intel·ligents. Ho van fer durant anys, a llarg termini. Laszlo Boch, Vicepresident Sènior d'Operacions de Persones de Google, Inc., fa una

El que li importa al món és el que els nostres fills poden fer amb el que saben i això és un gran canvi

dècada, va intentar analitzar si aquesta estratègia era prou efectiva. Es va adonar que el que havien estat fent per a seleccionar la gent, per a contractar, per a promoure, no tenia cap valor. Va veure que les habilitats que necessites per a tenir èxit en un entorn acadèmic competitiu, és a dir, una universitat, són totalment diferents de les habilitats que necessites per a tenir èxit a l'economia de la innovació. Aleshores, què fa Google ara mateix? Google utilitza entrevistes estructurades, fa preguntes com: explica'm una situació en què has hagut de resoldre un problema complex, parla'm d'un moment en què vas treballar amb un equip per a resoldre un problema, explica'm una ocasió en què hagis fracassat. Un nombre creixent d'empreses està avançant en la mateixa direcció.

A l'era de la innovació, els coneixements són necessaris, però no n'hi ha prou amb això. I de fet, a causa de la naturalesa canviant

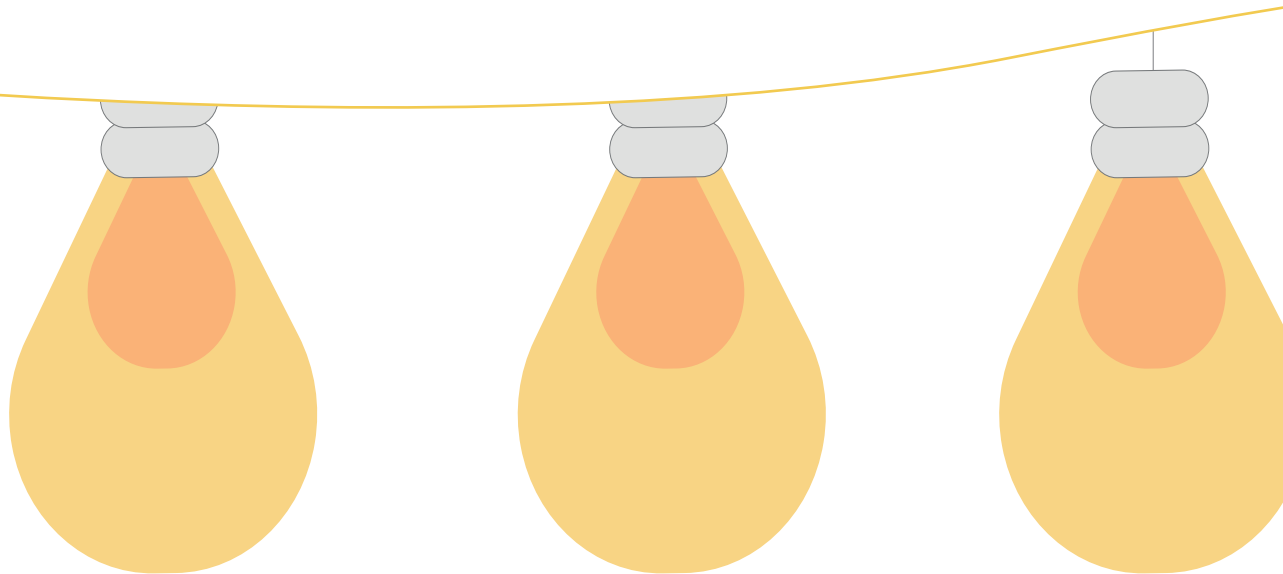
Les habilitats per al treball són les mateixes que per a una ciutadania activa i informada

del coneixement, molt sovint és millor si adquireixes el coneixement que necessites per a resoldre un problema en aquell mateix moment. És a dir, si estàs treballant en una qüestió, has d'intentar comprendre-la, és aleshores adquireixes aquests coneixements en lloc d'adquirir-los per si de cas anticipadament. L'era de la innovació exigeix una preparació radicalment diferent perquè els joves prosperin, tinguin èxit, i no només per a l'àmbit laboral. Les habilitats necessàries per al treball avui dia són les que es necessiten per a una ciutadania activa i informada i per a l'aprenentatge permanent.

Les competències convergeixen per primer cop en la història de la humanitat. Massa sovint, només parlem de competències laborals, però quan mirem al voltant del món, avui veiem molt clarament el problema que suposa no pensar prou en com estem preparant els joves per a la ciutadania, per a la vida cívica.

Podria descriure com ha de ser un jove innovador i donar-ne alguns exemples?

Al meu llibre "Creating Innovators", vaig fer un perfil en profunditat de vuit joves, el mateix nombre de dones que d'homes. Alguns eren immigrants de primera generació, altres tenien famílies que hi portaven moltes generacions. Un dels joves que vaig entrevistar va ser el director del projecte del primer iPhone, per exemple, i havia abandonat la universitat. Altres eren innovadors en les arts, altres ho eren com a emprenedors socials tractant de

resoldre temes socials. Tenien curiositat pel món que els envoltava. Feien molt bones preguntes, eren reflexius, tenien la capacitat de prendre la iniciativa i, potser el més important, tenien la capacitat de recuperar-se de l'anomenat fracàs. Als centres educatius, en canvi, com més errors comets, més baixa és la teva nota. Es penalitzen els errors. Mentre que en el món de la innovació, si comets un error intel·ligent, ets recompensat perquè t'haurà servit per a aprendre'n. Tots aquests joves que vaig entrevistar tenien aquesta capacitat. Estaven disposats a prendre la iniciativa i quan alguna cosa no funcionava,

El joc, la passió i el propòsit són elements que marquen la diferència en els joves innovadors

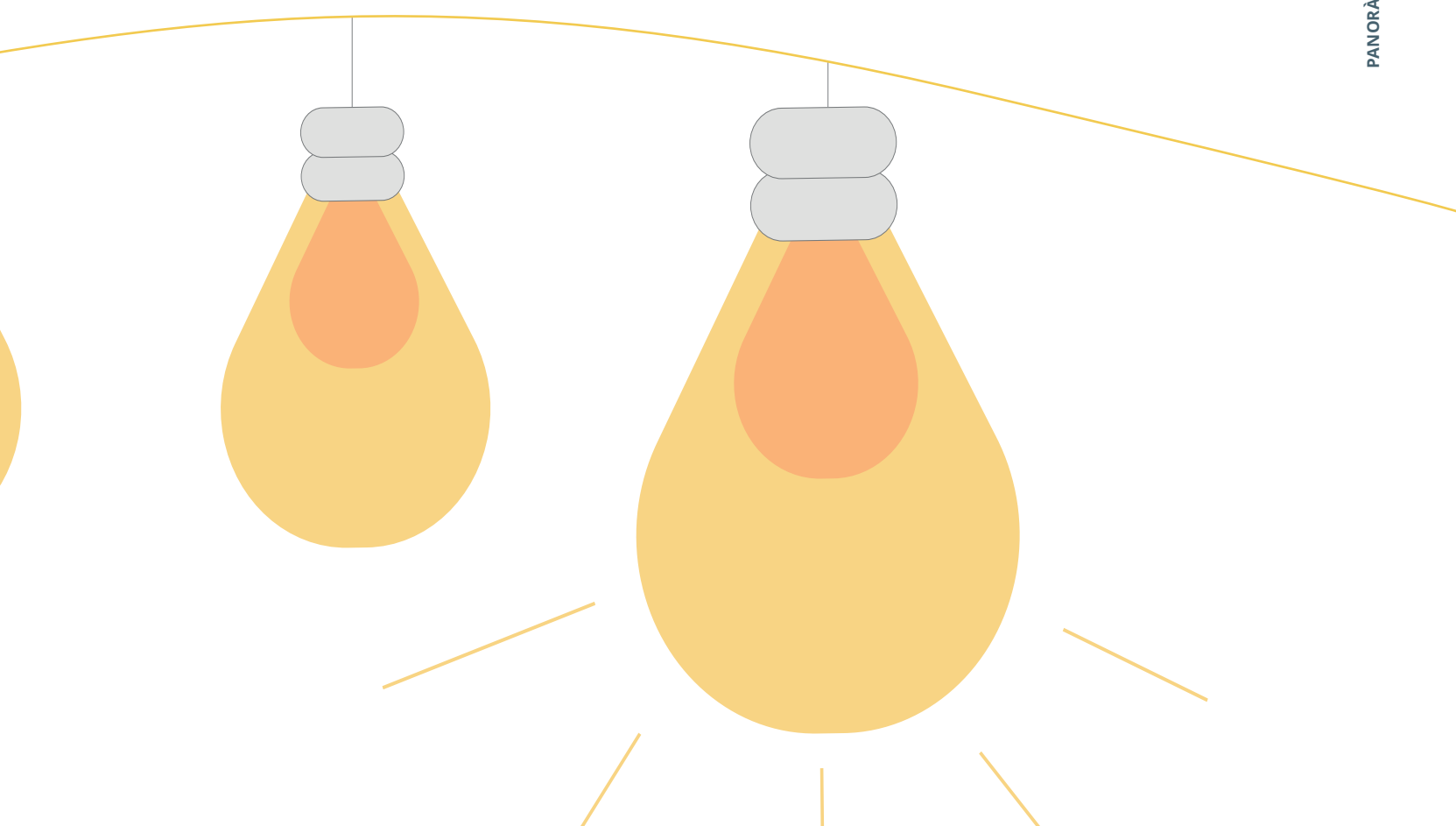
aprenien i continuaven avançant. Una altra cosa que afegiria és que estaven molt motivats intrínsecament.

Realment volien singularitzar-se al món, deixar empremta en l'univers en el sentit en què Steve Jobs va expressar. I quan vaig tornar a intentar entendre el que els seus pares i mestres havien fet per crear aquest tipus de trets de caràcter, vaig arribar a la conclusió que un patró que tant els mestres com els pares havien fomentat era el joc. Es tracta d'explorar nous interessos amb l'esperança que un jove descobreixi una passió perquè aquest és el veritable motor de la innovació. Evolucionen, però en tots els casos ho fan amb un sentit més profund, un propòsit. El joc, la passió i el propòsit van ser elements comuns en la manera com aquests joves havien estat educats pels seus pares i els seus professors i això havia marcat la diferència en les seves vides.

Què diria als docents que volen començar a educar per a la innovació als alumnes? Creu que necessiten una formació especial per a fer-ho?

Crec que les universitats fan una molt bona feina en la preparació dels professors a gairebé tot arreu, però hi ha diferències notables. Els professors ensenyen de la manera com se'ls ha ensenyat. Així que si t'asseus en una classe magistral durant la major part dels programes de preparació de professors i et qualifiquen de manera convencional, això és tot el que saps i el que pots fer, perquè no has après res de diferent.

Avui dia tenim moltes proves o tests avaluadors de coneixements i habilitats que no ens diuen absolutament res sobre el treball, la ciutadania o la preparació per a l'aprenentatge. Aquesta és una altra de les raons per les quals els educadors i els líders empresarials han de treballar junts, perquè

junts poden ajudar els legisladors a entendre que calen uns tipus d'avaluació molt diferents. Ensenyar a partir dels exàmens, si aquests no estan ben elaborats, és una espiral descendent per a l'educació a tot arreu. Un primer pas és aclarir quins són els resultats que importen. No es tracta de les puntuacions dels exàmens, ni d'entrar a les universitats més prestigioses. Preguntem-nos, quin és el nostre pressupost d'R+D en educació. Jo aposto per crear fons, sigui a l'àmbit d'escola o per comunitats autònomes o perquè els equips de professors puguin sol·licitar diners per a desenvolupar nous plans d'estudi, noves formes d'avaluació, per anar a visitar altres escoles o per aprendre bones pràctiques.

Actualment, allò que trobem a les escoles és el que jo anomeno "actes aleatoris d'excel·lència". Professors individuals que se'n van a un racó i potser fan coses realment bones, però les amaguen perquè no els compensa compartir-ho o no tenen temps per a fer-ho. Necessitem premiar els educadors perquè prenguin la iniciativa, perquè estiguin disposats a fer proves i a encaixar errors.

Quan es creen aquestes condicions per a la innovació a les escoles, basades en l'equip, l'aprenentatge constant, es veu una millora ràpida, es veu un canvi real. En lloc de ser una cultura de premis i càstigs, una cultura de compliment, una cultura de passivitat, es converteix en una cultura d'innovació, de manera que l'escola és la incubadora de les habilitats que es necessiten al món en general. Aquesta és una part de la raó per la qual parlo de "Reimaginar l'Escola" o reinventar l'escola en lloc de reformar-la, perquè

El progrés dels alumnes ha de mesurar-se en termes de competència creixent o domini

l'estructura tradicional de caixa d'ous programada on els nens es mouen cada 45 minuts i els professors no tenen temps en absolut per a innovar, per a crear, per a col·laborar, és una escola que sempre estarà atrapada en el passat.

Als Estats Units i a la Gran Bretanya, els professors passen davant dels alumnes unes 1.200 hores a l'any. Col·laboren, aprenen, elaboren avaluacions i qualifiquen junts per saber com els va als alumnes, en lloc de basar-se en exàmens amb puntuació informàtica. I en el fons es tracta de pensar de manera diferent sobre què és un bon educador i quines són les condicions necessàries per a donar suport a un aprenentatge d'alta qualitat tant per als educadors com per als nens.

Finalment, en un altre dels seus exitosos llibres "Most likely to succeed" planteja les claus per crear un sistema d'educació a l'alçada de les necessitats del segle XXI. Podria donar algunes claus i per què les considera tan importants?

Hem de veure que, independentment dels cursos que facin els alumnes, aquests progressen cap al desenvolupament d'habilitats reals: el pensament crític, la comunicació, la col·laboració, la resolució creativa de problemes, el desenvolupament d'una capacitat per a la vida cívica. De fet, estic treballant en un nou llibre amb col·legues sobre un enfocament de l'aprenentatge basat en el domini, perquè crec que també és la solució a la tradicional bretxa de rendiment entre els joves desatesos i els de classe mitjana o mitjana alta. Els joves desafavorits comencen amb dos o tres anys de retard a l'escola, especialment si no han rebut educació infantil, però s'espera que es posin al dia i siguin al mateix lloc dotze anys després. Hem d'entendre que cada jove necessita el seu pla educatiu individual i necessita ser tractat com un individu singular; i que el progrés s'ha de mesurar en

La curiositat és el nucli d'allò que hem de cultivar i desenvolupar amb els joves pel món que els envolta

termes de competència creixent o de domini. Cada estudiant hauria de tenir un dossier digital que el segueixi a través de l'escola. Tots els estudiants haurien de tenir un moment per a presentar i defensar la seva feina amb regularitat, amb estàndards de rendiment com a indicadors de competència. El treball dels estudiants és simplement incomplet fins que compleixin aquest estàndard. Alguns poden necessitar més temps, altres poden necessitar una mica més d'ajuda. Però tots els estudiants poden complir aquest estàndard i alguns poden superar-lo amb escreix.

Acabaria amb una última cosa fàcil que tot educador que llegeixi aquest article pot practicar demà: fer que tots els nens portin un diari de dubtes, un diari de curiositats, on escriguin periòdicament una pregunta que els resulti interessant, o un interès que vulguin explorar, o una preocupació que tinguin sobre el món. Un interès, una preocupació, una pregunta, escriure-les en una frase i després asseure's periòdicament amb aquest nen. Els pares i els professors poden demanar al nen que marqui amb un cercle la pregunta, l'interès o la preocupació i més tard donar-li temps i espai perquè persegueixi aquest interès o tracti de respondre aquest dubte o explorar aquesta preocupació. El que intentem fer amb aquest exercici és mantenir viva la curiositat. Així que la curiositat és el nucli d'allò que hem de cultivar i desenvolupar amb els nostres joves. No només per les coses que passen davant seu, sinó pel món que els envolta.

